

15a.2 BILAGA 7 – ETIKHANDLINGSPLAN

Se bilaga på s.141-150.

Etikhandlingsplan

Handlingsplan för etik och trovärdighet
i hanteringen av offentliga medel

Antagen och beslutad av
Studiefrämjandets förbundsstyrelse
11 januari 2016

Studie
främjandet

Förord

Förbundsstyrelsen beslutade den 22 juni 2015 att uppdra till förbundschefen att utarbeta en handlingsplan för att stärka Studieförbundets systematiska arbete med etik och trovärdighet i hanteringen av offentliga medel. Utgångspunkten är att Studieförbundet externt och internt ska vara ett studieförbund som utmärker sig för att tydligt och starkt står för etik och folkbildningens värderingar. Etikhandlingsplanen ska vara styrande för förtroendevalda och tjänstemän i hela organisationen.

För att få en mer enhetlig tillämpning i hela landet av statsbidragsreglerna i Studieförbundet görs förtydliganden och preciseringar av vissa statsbidragsregler. Handlingsplanen innehåller också utveckling av våra rapporterings- och handläggningsrutiner och ett utvidgat internt granskningssystem. Syftet är att säkra god kvalitet och kontroll från början för att förbygga att fel begås. Planen innehåller även en rad skärpta krav av hanteringen av ekonomi inom organisationen. Studieförbundets verksamhet finansieras praktiskt taget helt av offentliga medel vilket gör det särskilt nödvändigt att ekonomihantering sker korrekt med ordning och reda och med full öppenhet och transparens. För att säkerställa att etikhandlingsplanens intentioner och åtgärder genomsyrar organisationens verksamhet i alla led genomförs omfattande utbildnings- och fortbildningsinsatser med medarbetare och förtroendevalda. Även informations- och kommunikationsinsatserna förstärks.

Studieförbundets etikhandlingsplan ska vara offentlig och spridas både inom organisationen, till andra studieförbund och till beslutsfattare. Vår förhoppning är att den ska bidra till en bred diskussion om etik och trovärdighet såväl nationellt som lokalt. Vi är övertygade om att det finns ett värde av att studieförbunden tillsammans har en gemensam syn på intentioner, mål och syfte med det offentliga stödet till folkbildning. Vårt mål är att alla studieförbund i alla delar av organisationerna tillämpar villkoren för statsbidrag och andra offentliga bidrag enhetligt.

Bakgrunden till förbundsstyrelsens beslut är att vi under många år sett ett vikande engagemang hos offentliga bidragsgivare. Vi vill nu genom att ytterligare fokusera på etik och trovärdighet i hantering av offentliga medel stärka förtroendet för Studieförbundets verksamhet hos offentliga beslutsfattare och därmed även långsiktigt säkra ett system med målstyrning och oberoende.

Förbundsstyrelsen är också självkritisk. Studieförbundet har under en följd av år ökat i kvantitet. Vi behöver nu stanna upp, reflektera och säkerställa att volymutvecklingen inte äventyrar kvalitet och en långsiktigt hållbar verksamhet.

Stockholm 11 januari 2016

Tommy Winberg
Förbundsordförande

Johnny Nilsson
Förbundschef

Innehåll

STUDIEFRÄMJANDETS INTERNA TILLÄMPNING AV STATS BIDRAGSREGLER	4
NYTT GRANSKNINGSSYSTEM SAMT UTVECKLADE RAPPORTERINGS- OCH HANDLÄGGNINGSRUTINER	6
STUDIEFRÄMJANDETS INTERNA KVALITETSARBETE FÖRSTÄRKS.....	7
SKÄRPSTA KRAV PÅ HANTERING AV EKONOMI.....	8
FÖRSTÄRKTA UTBILDNINGS- OCH FORTBILDNINGS- OCH INFORMATION INSATSER	10

Studieförbundets interna tillämpning av statsbidragsregler

Studieförbundets tillämpning av statsbidragsreglerna utgår från statsbidragets mål, syfte och intentioner. Det är folkbildningens idé som är styrande för all vår regeltolkning. Vårt förhållningssätt får aldrig vara att allt som inte uttryckligen är förbjudet kan rapporteras. För att få en mer enhetlig tillämpning i hela landet av statsbidragsreglerna i Studieförbundet görs följande förtydliganden och preciseringar.

- 1. Studieverksamheten syftar inte till heltidsstudier. En rimlig nivå är att studietimerna för varje enskild deltagare inte överstiger 1 000 timmar per år, vilket motsvarar ca 24 timmar per vecka.**
 - Denna rekommendation följs upp genom att Riksförbundet tre gånger per år redovisar till berörd verksamhetschef de deltagare som riskerar att överstiga den rekommenderade nivån. Detta görs i maj samt i samband med den preliminära STUV-uppföljningen i november och den slutgiltiga STUV-uppföljningen andra veckan i januari.
- 2. Antal deltagare i en studiecirkel ska alltid utgå från gruppens och verksamhetens behov. Vi ska inte ha som norm att en studiecirkel ska bestå av endast tre deltagare. En stor andel cirklar med enbart tre deltagare, i förhållande till riksgenomsnittet, indikerar att man inte har följt denna princip.**
 - Denna rekommendation följs upp genom att Riksförbundet tre gånger per år redovisar, till berörd chef, andelen cirklar med enbart tre deltagare.
- 3. För Studieförbundet är det centralt att vi, i all verksamhet som vi rapporterar, har haft en tydlig medverkan som arrangör och att vi har bidragit till en folkbildningsinsats. Det gäller såväl studiecirklar, kulturprogram som annan folkbildningsverksamhet.**
 - För att säkerställa arrangörskapet inför vi en princip som innebär att studieförbundets medverkan i planeringen och genomförande av all inrapporterat verksamhet ska vara tydligt dokumenterat.
 - Vi utarbetar också riktlinjer som tydliggör skillnaden mellan rapporteringsbar folkbildningsverksamhet, som vi bedriver tillsammans med en förening, och det som är ordinarie föreningsaktiviteter. Endast folkbildning är rapporteringsbart och berättigar till statliga bidrag.
 - Nya rekommendationer utarbetas också för hur vi samarbetar med lokala föreningar. Dessa kan innehålla rekommendationer om att vi, förutom kontinuerlig kontakt med cirkelledare och/eller kontaktperson, också har avstämningar med hela eller delar av föreningens styrelse för att säkerställa att vårt samarbete följer våra interna etiska riktlinjer.

4. Cirkelverksamheten ska utgöra basen i Studiefrämjandets verksamhet. Nationellt utgör studiecirkeln ca tre fjärdelar av vår verksamhet. Variationerna är dock stora mellan enskilda avdelningar.

- För att tydliggöra att cirkarna utgör basen för vår verksamhet i alla avdelningar fastställer vi att ingen enskild avdelning får ersättning för studietimmar i kulturprogram, som överstiger 50 procent av avdelningens totala antal studietimmar. När en avdelning närmar sig 50 procents-nivån får berörd chef information från Riksförbundet om detta för att kunna vidta åtgärder.

5. För Studiefrämjandet är det viktigt att kunna utveckla och pröva nya verksamhetsformer. Därför är annan folkbildningsverksamhet en viktig del i vår verksamhetsutveckling.

- För att stimulera användningen av annan folkbildningsverksamhet som verksamhetsform utarbetas riktlinjer som tydliggör vilka typer av arrangemang som till innehåll och karaktär ska rapporteras som annan folkbildning.

6. För att säkerställa att dessa utgångspunkter och riktlinjer är vägledande för all vår rapporterade verksamhet förnyas och uppgraderas Studiefrämjandets nationella etikgrupp.

- Beslut om etikgruppens sammansättning och mandat ska i fortsättningen fattas av förbundsstyrelsen.
- Etikgruppens viktigaste uppgift blir att både genom riktlinjer och vägledande exempel bidra till en mer enhetlig tillämpning av statsbidragsreglerna i alla delar av organisationen.
- Etikgruppen ska årligen lämna rekommendationer om klarläggande eller kompletteringar av villkoren för vårt interna bidragssystem till förbundsstyrelsen.

Nytt granskningssystem samt utvecklade rapporterings- och handläggningsrutiner

- 1. Vi vill förnya och utvidga vårt interna granskningssystem med ett tydligare fokus på kvalitetsgranskning utöver rapporteringsgranskning. Granskningen ska också omfatta ämnes- och verksamhetsområden nationellt, inte bara enskilda avdelningar.**
 - Vi gör en översyn av hur den ordinarie granskningen ska gå till. Förbundsstyrelsen fastställer en tidsplan för när alla avdelningar ska ha varit granskade enligt den nya modellen.
- 2. Vårt mål är att utveckla nya administrativa rutiner och system som underlättar för de anställda att göra rätt från början.**
 - Därför kommer Studieförbundet att verka för att rimlighetsnivåer byggs in i rapporterings-systemen, som varnar för oetiskt/felaktigt beteende och som omöjliggör felrapportering.
 - Dessutom genomförs insatser för att öka användning av e-listor för att minska risken för felaktigheter och för att frigöra resurser för kvalitetsarbete istället för administration.
 - Därutöver utvecklar vi former för att löpande under året rapportera studietimmar i stället för att invänta rapportering i samband med Stuvén. Normen bör vara att rapporteringen sker regelbundet under hela året i direkt anslutning till att verksamheten avslutats.
- 3. Det är angeläget att rapporteringen av vår verksamhet blir mer enhetlig över hela landet för att säkerställa kvalitet och att alla statliga regler följs.**
 - Därför utarbetas gemensamma mallar för hanteringen av PUL (personuppgiftslagen) som blir obligatoriska för hela organisationen att använda.
 - Rapporteringsguider uppdateras och utvidgas till fler områden. Fokus läggs på att göra en tydlig åtskillnad mellan ”aktivitet” och ”folkbildning”.
- 4. För oss är en handläggares viktigaste uppgift att säkerställa god kvalitet och kontroll i den verksamhet som man ansvarar för.**
 - En nationell instruktion och arbetsbeskrivning för handläggare utarbetas där det tydligt framgår vilka krav på uppföljning och internkontroll som ska genomföras vid start och rapportering av cirklar och kulturprogram.
 - Därutöver tar vi fram tydligare rekommendationer för utformningen av studie-/arbetsplaner. Dessutom införs e-stöd för studie-/arbetsplaner och nationella mallar för studie-/arbetsplaner tas fram.
 - Ett särskilt handledningsmaterial tas fram som utifrån faktiska verkliga exempel ger rekommendationer och vägledning för hur handläggning av folkbildningsverksamhet bör genomföras inom olika verksamhetsområden. Exempelen utgår från vår och andra studieförbunds verksamhet och syftar till att tydliggöra hur vi bör arbeta för att på bästa sätt uppnå syftet med vår verksamhet. Exempelen ska kunna ligga till grund för lokala diskussioner på avdelningen och enskilda samtal med handläggare.

Studieförbundets interna kvalitetsarbete förstärks

1. Inom Studieförbundet är det centralt att vi arbetar systematiskt och medvetet med kvalitet för att säkerställa att vi gör rätt saker på rätt sätt. Alla avdelningar ska därför arbeta systematiskt med kvalitetsutveckling. En vägledning för arbetet ska vara standarden ISO 9001 för systematiskt kvalitetsarbete.
 - För att skapa förutsättningar för detta kommer Riksförbundet att stödja detta utvecklingsarbete och en verksamhetskontroller har anställts för att leda arbetet.
 - Alla avdelningar ska i verksamhetsplanen beskriva hur man avser att arbeta med kvalitetsutveckling.
2. Studieförbundet ska vara en öppen och transparent organisation när det gäller etiska frågor. Alla ska känna sig trygga med att framföra synpunkter om man upplever att det finns tveksamheter eller felaktigheter i hanteringen av offentliga medel.
 - Därför inför vi en policy som tydliggör hur anställda bör agera om man misstänker att offentliga medel inte hanteras rätt.
 - Därutöver finns möjlighet för medarbetare, deltagare och förtroendevalda att rapportera avvikelser anonymt. Ett särskilt råd inrättas av förbundsstyrelsen som hanterar denna typ av information.

Skärpta krav på hantering av ekonomi

1. För oss är det centralt att säkerställa en korrekt och likartad hantering av offentliga medel. Därför införs krav på att avdelningarna ansluter sig till gemensamma administrativa system.

- Från och med 1 januari 2016 ställs krav på att avdelningarna ansluter sig till de nationella ekonomisystemen för att vara berättigad till statsbidrag.
- Dessutom införs obligatoriskt krav på att all utbetalning av lön och ersättningar som är kopplade till arrangemang, exempelvis cirkelledararvode, ska hanteras via Gustav. Detta gäller från 1 jan 2016. För övriga utbetalningar som inte är kopplade till arrangemang utarbetas nya rutiner kopplade till de nationella ekonomisystemen.

2. För att åstadkomma en tydlig och transparent hantering av Studieförbundets ekonomi bör vi undvika att bedriva verksamhet i bolags- och stiftelseform eller i form av en ekonomisk förening. Vår verksamhet ska i så stor utsträckning som möjligt genomföras inom vår ordinarie verksamhetsform, d.v.s. ideell förening.

- För att säkerställa detta utarbetas nationellt bindande riktlinjer med innebörden att bolag, stiftelser och ekonomiska föreningar endast får förekomma i undantagsfall och då särskilt kunna motiveras skriftligt till förbundsstyrelsen. Riksförbundet genomför en kartläggning av samtliga bolag, stiftelser och ekonomiska föreningar i organisationen.

3. Principen bör vara att alla fastigheter som Studieförbundet äger eller hyr ska användas till folkbildningsverksamhet.

- Därför utarbetas riktlinjer för hantering av fastigheter som tydliggör att statsbidraget endast kan användas för att finansiera kostnader för fastigheter som används för Studieförbundets folkbildningsverksamhet.

4. För att säkerställa att offentliga medel används på ett korrekt sätt bör Studieförbundet vara restriktiv när det gäller hur vi samarbetar med privata företag.

- För att klargöra detta utarbetas nya riktlinjer som tydliggör syfte och avgränsningar för de fall vi anlitar privata företag för genomförande av folkbildningsverksamhet. Dessa riktlinjer ska förhindra att vi samarbetar med föreningar eller företag som bedriver verksamhet som konkurrerar med våra medlemsorganisationer. Riktlinjerna ska också tydliggöra att vi inte ger stöd finansierat av statsanslaget till samarbetspartners som har ett kommersiellt syfte.

Riktlinjerna innehåller också tydliga anvisningar om att vi bestämt avvisar alla privatpersoner eller företag som erbjuder provisionsmässiga tjänster i form av att ”fixa studietimmar”. Vi anställer inte heller personal med provisionsbaserad lön, där lön eller anställningsvillkor baseras helt på att ”dra in” ett visst antal studietimmar.

-

5. Studiefremjandet är mån om att rutinerna för utbetalning av offentliga medel präglas av ordning och reda.

- Därför införs skärpta regler för attestordning som bland annat innebär att utbetalningar till anställda alltid ska attesteras av verksamhetschef, distriktschef eller motsvarande chef. Utbetalningar till högsta chef attesteras av ordförande och ordförandens utlägg av vice ordförande.

6. I Studiefremjandet betalar vi inte ut schablonersättningar

- Riktlinjer förtydligas som innebär att vi inte på förhand utlovar en standardsättning till organisationer, föreningar eller privatpersoner. Det är exempelvis inte tillåtet att ha en överenskommelse som schablonmässigt innebär att genomförandet av ett visst antal studietimmar ger en specifik ersättning

7. Statsanslaget ska användas till folkbildningsverksamhet

- Utbetalningar till organisationer ska alltid kunna verifieras med ekonomiskt underlag för utlägg och där ändamålet tydligt är kopplat till genomförd folkbildningsverksamhet.
- Statsanslaget kan inte användas till allmänt verksamhets- och organisationsstöd.

8. För oss är det viktigt att säkerställa att revisionen av verksamheten är av god kvalitet.

- Därför kommer en central upphandling att genomföras av auktoriserad revisionsbyrå som rekommenderas till avdelningar och distrikt. Detta för att säkerställa kvalitet och kostnadseffektivitet i avdelningarnas och distriktens val av auktoriserad revisor.

9. Studiefremjandets verksamhet ska präglas av starkt förtroende för att medarbetare och uppdragstagare är oberoende

- Riktlinjer utarbetas som anger vad anhöriga och släktingar får arbeta med i organisationen. Detta för att förebygga att jävssituationer uppstår.

Förstärkta utbildnings-, fortbildnings- och informationsinsatser

1. För att säkerställa tillämpningen av handlingsplanen hos medarbetare genomförs flera utbildnings- och fortbildningsinsatser

- Handlingsplanens tillämpning och genomförande följs regelbundet upp på chefskonferenser och vid nationella samlingar med verksamhets- och distriktschefer.
- Ledarutbildningen och internutbildningarna ses över och den obligatoriska miniminivån för ledarintroduktion tydliggörs och följs upp nationellt.
- Regelbundet återkommande lokala och nationella etikdiskussioner genomförs vid arbetsplatsträffar och vid nationella sammankomster. Formerna för dessa bör framgå av avdelningarnas kvalitetsledningssystem, verksamhetsplan respektive verksamhetsberättelse. Ramprogram utarbetas av riksförbundet och handlingsplanen lyfts regelbundet upp till diskussion vid de regionala gruppernas möten.

2. För att säkerställa tillämpningen av handlingsplanen hos förtroendevalda genomförs flera utbildnings- och fortbildningsinsatser

- Särskilda utbildningsinsatser genomförs kring styrelsernas ansvar för granskning och rapportering.
- Särskilda träffar genomförs med samtliga avdelningsordförande för att implementera handlingsplanen.
- Nationell utbildning genomförs för förtroendevalda revisorer.

3. Information och kommunikation på intranätet byggs ut

- All information om etikhandlingsplanen sker via intranätet och en särskild plats etableras där alla uppgifter och förhållningssätt vad gäller etik och trovärdighet samlas. Den uppdateras löpande med ny information som är relevant för all personal och alla förtroendevalda i organisationen att följa. Att ha tillgång till intranätet och regelbundet hålla sig informerad om nyheter där bör därför vara obligatoriskt för samtliga avdelningar och all personal.
- Inom ramen för intranätet uppdateras löpande "Frågor och svar" om etik och trovärdighet med exempel och verkliga Case/fall.
- Ett interaktivt forum bildas där medarbetare och förtroendevalda kan ställa frågor och snabbt få rekommendationer och anvisningar från ansvariga på rikskansliet.

4. Cirkeln ges en särskild roll

- I Cirkeln skapas ett särskilt forum för återkommande inslag om etik och folkbildningsvärderingar där cirkelledare själva kan medverka och ge varandra goda exempel och erfarenheter.